

Hur agerar Linköpings kommun för att förhindra ökade gifthalter i vårt dricksvatten till följd av militärens ökade giftutsläpp i Vättern?

En mycket stor andel av Linköpings kommuns dricksvatten kommer från Vättern via Motala ström. Av den anledningen har Linköpings kommun ett särskilt intresse i att Vätterns vatten skyddas från utsläpp av miljögifter oavsett deras ursprung.

Vätterns vatten hotas nu av kraftigt ökade utsläpp av gifter från flera källor kopplade till militären.

För det första har försvarsmakten fått tillstånd att i samband med utökning av verksamheten på Karlsborgs flygplats släppa ut stora mängder av giftet PFAS, som kommer från militärens övningar med brandskum, i Vättern. Exakt hur stora mängder av PFAS det rör sig om är tyvärr inte helt klarlagt men det kan röra sig om så mycket som 10 000 gånger högre än dagens halter.

Det lilla reningsverk som planeras kommer enbart kunna rena en liten andel av den enorma mängd dagvatten som kommer genereras från den utökade verksamheten. Stora mängder helt orenat PFAS-innehållande vatten kommer alltså att rinna rakt ut i Vättern.

PFAS är ett extremt farligt gift som finns i tusentals varianter. De ackumuleras i kroppen över tid vilket gör att även minimala mängder i tex. dricksvatten kan få mycket allvarliga hälsoeffekter. Detta var precis vad som hände i Blekinge där försvaret för ett antal år sedan släppte ut PFAS från Kallinge militära flygfält vilket ledde till att flera människor i närområdet drabbades av cancer. De sjuka fick rätt till skadestånd i domstol, men inte från försvaret som orsakat utsläppen, utan från kommunen som ansvarade för dricksvattnet, något som pekar på kommunernas ansvar för kontroll av gifter i dricksvattnet.

Vad det gäller PFAS har nu dessutom EU skärpt reglerna för dessa utsläpp och t.o.m. diskuterat att förbjuda PFAS överhuvudtaget. Frankrike och Danmark har tagit de första stegen mot detta. I det läget kan det synas mycket märkligt att vår svenska försvarsmakt agerar helt tvärtom genom att öka PFAS-utsläppen och på så vis hota människors hälsa, bland annat i Linköpings kommun.

Ett andra gifthot mot Vätterns vatten kommer från skjutövningar över sjön. Försvarets materielverk har sökt tillstånd för att helt slippa begränsningar av mängden test av vapensystem över Vättern. Dessa ska dessutom nu även få inkludera användning av blyad ammunition. Det innebär att mängden tungmetaller, särskilt bly, i Vätterns vatten kan komma att öka kraftigt. Det kan vara värt att citera Pär Dalheim, vd för branschorganisationen Svenskt Vatten: *"vi kan inte försvara ett land genom att förstöra det vi lever av, det vill säga dricksvatten eller den miljö vi har"*.

Utöver dessa hot mot Vätterns vatten finns det också andra, ex. i samband med en eventuell gruvbrytning och relaterade urlakningsdammar i Norra Kärr.

Mot denna bakgrund ställer vi följande frågor till ansvarigt kommunalråd:

- 1) Agerar Linköpings kommun för att begränsa giftutsläppen från militär verksamhet i Vättern, exempelvis genom att kräva att få vara remissinstans i prövningen av tillståndet hos försvarsinspektören för hälsa och miljö, och där framföra riskerna för dricksvattnet?
- 2) Är Linköpings kommun förberedd för att kunna detektera ökade halter av alla relevanta gifter i dricksvattnet, tex. PFAS och tungmetaller och är man redo att ta de kostnader som ökade reningsbehov medför?
- 3) Har Linköpings kommun någon handlingsplan för alternativa dricksvattentäkter ifall gifthalterna i vattnet från Vättern blir för höga i framtiden?

Björn Alling, kommunfullmäktigeledamot